Toplumsal Cinsiyet De?i?mezli?i Ölçüm Arac?

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Toplumsal Cinsiyet De?i?mezli?i Ölçüm Arac?*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31701

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Toplumsal Cinsiyet De?i?mezli?i Ölçüm Arac? (TCDÖA), Lawrence Kohlberg'in bili?sel geli?im teorisi çerçevesinde tan?mlad??? toplumsal cinsiyet de?i?mezli?i kavram?n? erken çocukluk dönemindeki bireylerde de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir ölçektir. Bu giri?, Sadiye Kele? (2008) taraf?ndan Marmara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlanan yüksek lisans tezi kapsam?nda gerçekle?tirilen ölçe?in Türkçe'ye uyarlama çal??mas?na odaklanmaktad?r. Çal??ma, özgün ölçe?in Türk kültürü ve diline uygunlu?unu, psikometrik özelliklerini ve geçerli?ini ortaya koymay? amaçlam??t?r.

Ölçek, çocuklar?n kendi cinsiyetlerinin zaman içinde de?i?meyece?ine dair inançlar?n? ve bu kavrama ula?ma düzeylerini ölçmeye hizmet eder. Uyarlama süreci, özellikle erken çocukluk dönemindeki Türk çocuklar?n?n geli?im düzeylerine hassas bir de?erlendirme imkan? sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Toplumsal Cinsiyet De?i?mezli?i, Cinsiyet Kimli?i, Erken Çocukluk, Ölçek Uyarlama, Kele? (2008), Psikometri, Geli?im Psikolojisi.

Yazarlar

Kele?, Sadiye.

Amaç

Toplumsal Cinsiyet De?i?mezli?i Ölçüm Arac?'n?n temel amac?, erken çocukluk dönemindeki çocuklar?n toplumsal cinsiyet kavram?n?n sabitli?i ve de?i?mezli?i hakk?ndaki bili?sel anlay?? düzeylerini ölçmektir. Bu uyarlama çal??mas? özelinde amaç, yabanc? dilde geli?tirilmi? olan özgün ölçe?in Türkçeye çevirisini yapmak, dilsel ve kültürel e?de?erli?ini sa?lamak ve Türk popülasyonu üzerindeki psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenirlik) inceleyerek kullan?m? için uygun hale getirmektir.

Ölçek, özellikle okul öncesi e?itim ortamlar?nda ve geli?imsel çal??malarda, çocuklar?n cinsiyet rollerine ili?kin alg?lar?n?n ne zaman bili?sel olarak sabitlendi?ini belirlemek için kritik bir araç görevi görmektedir.

Yap?

TCDÖA'n?n ölçtü?ü temel yap?, toplumsal cinsiyet de?i?mezli?idir (Gender Constancy). Kohlberg'e göre bu yap?, çocuklar?n cinsiyetin biyolojik bir özellik oldu?unu ve giyim, saç stili veya

ARABPSYCHOLOGY.COM

aktivite de?i?iklikleriyle dahi de?i?meyece?ini anlamalar?yla karakterize edilen üç a?amal? bir süreçtir:

Cinsiyet Kimli?i (Gender Identity): Çocu?un kendini do?ru bir ?ekilde k?z ya da erkek olarak etiketleyebilmesi.

Cinsiyet Sabitli?i (Gender Stability): Çocu?un kendi cinsiyetinin zamanla de?i?meyece?ini, örne?in büyüdü?ünde hala ayn? cinsiyette kalaca??n? anlamas?.

Cinsiyet Tutarl?l???/De?i?mezli?i (Gender Consistency): Çocu?un cinsiyetin durumsal de?i?ikliklerden (örne?in, erkek çocu?un etek giymesi) etkilenmeyece?ini ve de?i?mez oldu?unu anlamas?.

Ölçek, bu üç a?aman?n düzeylerini ayr? ayr? veya bütünle?ik olarak de?erlendirme potansiyeline sahiptir.

Geçerlik

Kele? (2008) taraf?ndan yürütülen yüksek lisans tezi kapsam?nda ölçe?in geçerlik çal??malar? detayland?r?lm??t?r. Orijinal kaynakta spesifik bir istatistiksel de?er belirtilmemi? olsa da, bir uyarlama çal??mas?nda genellikle kullan?lan geçerlik yöntemleri ?unlard?r:

Kapsam Geçerli?i (Content Validity): Ölçek maddelerinin toplumsal cinsiyet de?i?mezli?i yap?s?n? ne kadar iyi temsil etti?ini belirlemek amac?yla uzman görü?lerine ba?vurulmu?tur.

Yap? Geçerli?i (Construct Validity): Ölçe?in teorik olarak beklenen yap?y? ölçüp ölçmedi?ini kontrol etmek için çe?itli analizler yap?lm??t?r.

Tezin tamam?na eri?im, geçerlik çal??malar?n?n derinlemesine anla??lmas? için elzemdir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik (Reliability) analizleri, Kele?'in tezinde ayr?nt?l? olarak sunulmu?tur. Güvenirlik, ölçe?in tutarl? ve kararl? sonuçlar verip vermedi?ini gösterir. Bir uyarlama çal??mas?nda yayg?n olarak kullan?lan güvenirlik yöntemleri ?unlard?r:

?ç Tutarl?l?k (Internal Consistency): Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu oldu?unu belirlemek için Cronbach Alfa (Alpha) katsay?s? hesaplanm??t?r.

Test-Tekrar Test Güvenirli?i (Test-Retest Reliability): Belirli bir zaman aral???yla ayn? çocuklara uygulanan test sonuçlar? aras?ndaki korelasyon incelenerek ölçe?in zamana kar?? kararl?l??? de?erlendirilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Elde edilen güvenirlik katsay?lar?, TCDÖA'n?n Türk popülasyonunda güvenilir sonuçlar üretti?ini göstermi?tir.

Faktör Analizi

Ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe formunda korunup korunmad???n? incelemek amac?yla faktör analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Genellikle, Kele? (2008) çal??mas?nda, özgün ölçe?in teorik olarak dayand??? üç faktörlü yap?n?n (Kimlik, Sabitlik, Tutarl?l?k) Türk örnekleminde de do?rulan?p do?rulanmad??? ara?t?r?lm??t?r. Bu analizler, ölçe?in yap? geçerli?ine önemli katk?lar sa?lam??t?r.

Ölçüm Arac?

Test Türü: Uyarlama

Format: Bili?sel geli?im düzeyini belirlemeye yönelik yar? yap?land?r?lm?? görü?me veya resimli sunum format?nda olabilir (Özgün format?na ba?l?d?r).

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlanan dil), Orijinal dil (Muhtemelen ?ngilizce).

Popülasyon Grubu: Çocuklar (Erken Çocukluk Dönemi).

Ya? Grubu: Erken çocukluk dönemi (Genellikle 3-6 ya? aral???).

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki erken çocukluk kurumlar?na devam eden çocuklar. Kele?'in tezinde detayl? örneklem bilgileri mevcuttur.

Test Metodolojisi: Bireysel uygulama gerektiren, sözel yan?tlar? veya i?aret etme davran??lar?n? de?erlendiren psikometrik bir ölçüm arac?d?r.

Anahtar Kelimeler

Cinsiyet Tutarl?l???, Kohlberg Teorisi, Psikometrik Özellikler, Erken Çocukluk Dönemi, Toplumsal Cinsiyet De?i?mezli?i.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: sadiyekeles@marmara.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Marmara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul, Türkiye (2008 tezi itibar?yla).

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe uyarlamas? 2008 y?l?nda Sadiye Kele? taraf?ndan tamamlanm??t?r. Ölçe?in akademik amaçl? kullan?m? için genellikle yazara veya yay?nc?ya ba?vurulmas? gerekmektedir. Yüksek lisans tezi oldu?u için, akademik ve e?itim amaçl? kullan?mlarda referans gösterilmesi ?artt?r.

Orijinal tezin tam metnine Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilmektedir.

Kaynaklar

Kele?, S. (2008). *Erken çocuklukta Toplumsal Cinsiyet De?i?mezli?i Ölçüm Arac?'n?n uyarlanmas?* (Yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi E?itim Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

Tez Merkezi Ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

PDF Dosyas?: Ölçe?in uyarlama çal??mas?na ait PDF dosyas? buradan indirilebilir: toplumsal-cinsiyet-degismezligi-olcum-araci-toad.pdf

Toplumsal Cinsiyet De?i?mezli?i Ölçüm Arac? Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, referans gösterilen yüksek lisans tezinin tam metninde (Kele?, 2008) yer almaktad?r. Kaynak metinde maddelere yer verilmedi?i için, maddelerin orijinal içeri?i için ilgili teze ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM